

Kvartaliaruanne huvikaitsest Loomuses ja loomade eestkostes

LOOMUS
LOOMADE NIMEL

Eelmisel aastal toetas Kodanikuühiskonna Sihtkapital meid läbi arenguhüpet ettevalmistavate projektide toetusvooru. Viisime perioodil 1. august kuni 30. november 2024 läbi arenguhüpet ettevalmistava [projekti "Loomuse huvikaitsetöö tegevuskava aastateks 2025-2030"](#).

Antud projekti raames keskendusime Loomuses täpse tegevuskava koostamisele. Kaardistasime ära erinevad võimalused ja ideed ning tegime plaani. Täna on huvikaitseplan valmis ja töös, ent kuna poliitiline maastik on tihti peale muutlik, siis nõuab meie plaan ka paindlikkust.

Katusprobleem, millega tegeleme, on mitteinimloomade iseväärtuse mittetunnustamine. Praegu on mitteinimloom seaduses eelkõige asi või miskit asja ja iseväärtusega elusolendi vahepealset. Meie eesmärk on see, et mitteinimloom saab seaduses selgelt defineeritud kui iseväärtusega elusolend. Täiendavalt peab Loomakaitse seadus lähtuma mitteinimlooma iseväärtusest, st tema väärtus ei tohiks sõltuda sellest, kuidas inimene soovib teda ära kasutada, vaid loomast endast.

Üks oluline samm, mis loomade eestkostes tuleb astuda, on koostöö tugevdamine. Selle asjus kohtumised ja tegevused käivad, ent täpsemalt kuuleb peagi. Selleks jälgi Loomuse infokanaleid.

Täpsemalt lõppenud kvartalist

Loomuse ettepanekud loodavale koalitsioonile

Uus koalitsioon ja koalitsioonilepe on loomisel, mis võib taaskord anda löögi igasugustele edusammudele. Rõhutatakse, et seda ei tohi juhtuda, saatsime Loomuse poolt [ettepanekud loodavale koalitsioonile](#). Tõime välja kuus punkti, millega loodav koalitsioon peaks arvestama:

1. Tuleb jätkata nende Loomakaitse seaduse muudatustega, mis eelmise valitsuse ajal tõstatatud ja lubatud said.
2. Tuleb kinni pidada lubadustest, mis anti 2023. aasta Riigikogu valimistel.
3. Eestkoste organisatsioon tuleb kaasata sisuliselt, mitte vaid näiliselt.
4. Loomi puudutavatesse seadusemuudatustes tuleb kaasata loomade eest seisjad.
5. Loom ei ole asi ja see peaks seaduses väljenduma.
6. Toidusüsteemid tuleb viia kooskõlla toidujulgeoleku, riiklike toitumissoovituste ning teaduslike faktide ja soovitustega keskkonnahoidlikust toidutootmisest, st loomatööstust tuleb vähendada, mitte suurendada.

Loe lähemalt siit: [Loomuse ettepanekud loodavale koalitsioonile](#). Ettepanekud saatsime Reformierakonnale, Eesti 200-le, Riigikogu loomakaitse toetusrühmale, Vabaühenduste liidule ja meediale.

Aasta alguses kirjutasime ka loomade heaolu pesust: [Tegelikud edusammud või puhtalt loomade heaolu pesu?](#). Ka poliitikas tehakse ja levitatakse heolupesuhõngulisi samme ja sõnumeid. Oluline on läbi näha, kas miski kaitseb loomi sisuliselt või toob kasu pigem neile, kes loomi ära kasutavad isiklikel, tihtipeale majanduslikel, eesmärkidel.

Ajakirja Vegan kevadnumbrisse kirjutas Loomuse kommunikatsioonijuht Farištamo Eller loomaõigustest - kas see tähendab õigust eksisteerida või õigust olla kasutatud. Ajakirja [saab tasuta](#) vegansöögikohtadest ning Selveritest ja Delice'i poodidest Partnerkaardiga.

Zoofiilia

Loomade seksuaalne väärkohtlemine on Eestis seaduse häbiplekk. Kui valdav enamus Euroopa riike on selle selgelt keelustanud, siis Eestis see on hall ala, st ei ole otseselt lubatud ega ka keelatud, mis jätab palju tõlgendusruumi. Paraku inimesed, kes soovivad selliseid tegusid ellu viia, tõlgendavad seda enda kasuks. Kuna seadus seda ei reguleeri, siis tagajärgi sel ei ole.

Väga hea näide sellest on [Tori talli juhtum](#), kus mees, kes käis korduvalt hobust seksuaalselt väärkohtlemas, sai karistada vaid akna lõhkumise eest. Looma seksuaalse väärkohtlemise eest mees karistada ei saanud, sest selleks ei olnud alust. Siinkohal on oluline rõhutada, et oluline ei ole karistada trahvide või muu taolisega, vaid kõige olulisem on piirata väärkohtlejate ligipääsu loomadele. Selleks ei ole ka praegu seaduses alust.

Sel aastal oleme tõstatanud zoofiilia teemat nii meedias, sotsiaalmeedias kui viinud teema taas poliitikute lauale. Soovitame lugeda:

- [Maaja Mäll: Üha lähemale hiiliv „zoopositiivsus“ püüab õigustada seksi loomaga kui armastuse akti](#)
- [Anu Tensing: Eesti on endiselt vaba maa loomade seksuaalseks väärkohtlemiseks. Seda tuleb muuta!](#)

Eelmisel aastal [sõnas](#) endine regionaal- ja põllumajandusminister Piret Hartman, et 2025. aastal vajab lahendust zoofiilia küsimus. 11. veebruaril toimunud [Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi partnerite infotunnil](#) ütles ta, et ettevalmistavad tööd käivad ja eelnõu jõuab Riigikokku sügisel. Ootame uult ministrilt selle töö lõpuni viimist, et eelnõu tõepoolest jõuaks Riigikokku. Oleme sel aastal suhelnud ka Riigikogu liikmetega ning tänaseks on oma kindla jah-sõna öelnud 39 liiget küsimusele, kas nad hääletaks eelnõu poolt, kui see jõuaks Riigikokku. Ilmselt on poolt hääletajaid rohkem, ent suur osa Riigikogu liikmetest on omale probleemi juba teadvustanud.

Koostasime ja jagasime ka ühelehekokkuvõtet zoofiiliast, mida kõik toetajad võivad ka ise julgelt edasi jagada: [Ühel lehel: Zoofiilia keelustamine \(MTÜ Loomus, jaanuar 2025\)](#). Lisaks kinnitasime osalemise rahvusvahelisel loomaõiguste konverentsil Luksemburgis [International Animal Rights Conference](#), kus Loomuse juhatusel liige Anu Tensing räägib loomade seksuaalsest väärkohtlemisest.

Elusloomade pikamaatransport

Elusloomade pikamaatransport on arutelu all Euroopa Liidu tasandil. Oma [seisukohad elusloomade pikamaatranspordi osas](#) avaldasime aasta tagasi, ent töö sellega jätkub veel tänagi. Meie seisukoht on, et loomade ka kõige elementarsemaid heaolutingimusi ei ole

võimalik pikamaatranspordil tagada, mistõttu peaks see olema keelatud. Seda enam, et ELi elusloomade transporti käsitlevates andmetes on tõsised lüngad, mis näitab, et järelevalve ja võimalus tagada, et heaolu tingimustest on kinni peetud, on sisuliselt võimatu. Parim, mida igaüks meist teha saab loomade heaks ja elusloomade pikamaatranspordi lõpetamiseks, on loomatööstuse mitte toetamine.

Käesoleva kvartali jooksul oleme võrgustiku [Eurogroup for Animals](#) eestvedamisel kaardistanud muudatusettepanekud, liikmesriikide seisukohad, pidanud pea iganädalasi koosolekuid, koordineerinud kommunikatsiooniplaane ning otsinud koostöökohti ja võimalusi. Üks [avalikest kirjadest](#) oli suunatud Euroopa Komisjoni tervise ja loomade heaolu volinikule Olivér Várhelyile, kelle töö on seista loomade eest. Euroopa Komisjon on teadlik seaduse rikkumistest elusloomade pikamaatranspordil, ent ei ole midagi teinud selle probleemi lahendamiseks. Avalikule kirjale kirjutas alla 28 loomakaitseorganisatsiooni.

Eesti üldine seisukoht on, et kui loomade heaolu tingimusi pikamaatranspordil rangemaks teha, siis Eesti põllumehed loomi enam transportida ei saa. See on kohati tõsi, ent see ei õigusta pikamaatranspordi julmust. Transporti loetakse [määruse](#) järgi pikaks, kui see kestab kaheksa tundi või rohkem. [Statistikaamet](#) mõõdab elusloomade transporti eurodes. Ligikaudu 12% läheb Läti ja Leetu, kõik ülejäänud kaugemale, mis tähendab juba pikemat sõitu kui 8 tundi. Muuseas transporditakse Eestist loomi ka väljapoole Euroopa Liitu, nt Türgi, Usbekistani, Aserbaidžaaani ja Gruusiasse, kus tingimused võivad olla veelgi hullemad.

Arutelu elusloomade pikamaatranspordi asjus käis Euroopa Liidu põllumajanduse ja maaelu arengu komisjonis (AGRI), kus ei ole ühtegi Eesti saadikut, ning transpordi- ja turismikomisjonis (TRAN), kus on asendusliikmena Eesti saadik [Urmas Paet](#). Sel teemal oleme kirjutanud ka Urmas Paetile, täpsemalt tutvustanud teema olulisust ja rõhutanud, et loomade eest seismine on oluline. Ta lubas teemat jälgida ning on kindel, et Euroopa Parlamendi lõplik otsus parandab loomade heaolu. Muuseas andis Urmas Paet viimastel Euroopa Parlamendi valimistel oma allkirja kampaaniale [Vote for Animals](#) ehk lubas seista loomade eest, kui ta valitakse Euroopa Parlamenti, ning lubas valituks osutuna toetada järgmises parlamendikoosseisus kampaaniat [#EUforAnimals](#).

Praegusel hetkel tehakse eelnõule muudatusettepanekuid ning suurde saali läheb eelnõu hääletusele eeldatavasti tuleval sügisel.

Soovitame lugeda:

- [Varjatud õudus: elusloomade pikamaatransport](#) (ajakiri Vegan #38)
- [Jäeti emapiimata: väikeseid vasikaid veeti näljastena veoautos mööda Euroopat](#)
- [Sajad pekstud vasikad kokku liisutuna ühest Euroopa otsast teise? Elustransport ajab loomakaitsjatel kopsu üle maksa](#)

Jaht ja metsloomad

Loomade eestkoste organisatsioonina rõhutame pidevalt, et loomadega seotud aruteludesse tuleb kaasata ka loomade eest seisjad, mitte ainult tööstus või muud huvigrupid, nt jahimehed. Eriti selgelt on seda näha just jahi puhul – kaasatakse jahimehed ja mõnikord ka põllumehed, aga ülejäänud kaasatakse justkui vastumeelselt, kui sedagi. Jahimehed korrutavad järjepidevalt, et jaht on ühiskonna tellimus, ent samas ei ole valmidust kaasata laiemat ühiskonda jahti puudutavatesse aruteludesse.

Eelmise aasta [Kantar-Emori küsitluse](#) põhjal sellega, et metsloomade ohjamisel peaks jahipidamisele eelistama mittesurmavaid meetodeid kaldub nõustuma 46% inimestest, vaid 27% väitega nõus ei ole. Lisaks meelelahutuslikel eesmärkidel peetavat jahti (trofeejaht, jahiturism) toetab vaid 15% Eesti inimestest, enam kui kaks kolmandikku (68%) on hoiakuliselt sellele vastu. See näitab selgelt, et see, mis meil praegu jahinduses toimub, ei ole kindlasti ühiskonna tellimus.

28. jaanuaril arutati taas Riigikogus jahiseadust. Arutelu all olnud [eelnõu](#) eesmärk on anda Keskkonnaametile võimalus korraldada aastaringelt jahipidamist ulukite tekitatud kahjustuste vältimiseks, st et nõ nuhtlusisendeid tohiks tappa aastaringelt sõltumata küttimehahtudest. Rõhutame, et kahjustuste vältimiseks peaks eelkõige kasutama mitteletaalseid meetodeid, mitte otsima võimalusi, kuidas aina rohkem loomi tappa. Eelnõu seletuskiri ei põhjenda, kuidas antud eelnõuni jõuti ning kas ja milliseid mitteletaalseid lahendusi kaaluti probleemi lahendamiseks. Mitteletaalseid meetodeid arutati ka [Keskkonnakomisjonis](#) 10. jaanuaril, mil Kliimaministeeriumi metsaosakonna jahinduse nõunik Aimar Rakko tõi välja, et 80% vara kahjustamise juhtudel ei ole rakendatud ennetusmeetmeid või on neid rakendatud puudulikult. Seda rõhutas ka Loomuse esindaja Anu Tensing 18. veebruaril Keskkonnakomisjoni istungil, kus kuulati ära kõik osapooled. [Kutsusime](#) kõiki Riigikogu liikmeid üles hääletama tagurliku eelnõu tagasilükkamise poolt.

Samal [istungil](#) kõlas ka seisukoht, et huntide küttime oleks justkui hea huntidele endile, st hundi arvukust tuleb vähendada neid tappes, sest metsas on huntidel liiga vähe süüa alles jäänud. Samas kütiti hundi saaklooma metskitse 2019/2020 jahihooajal lausa ca 31 000, paar aastat hiljem 2022/2023 jahihooajal üle 20 000 metskitse ja 2023/2024 jahihooajal üle 12 400 metskitse, mis selgitab hästi, miks hundil metsas süüa ei ole. Ent selle asemel, et tegeleda juurpõhjusega, st metskitse jahtimise vähendamisega, tahetakse tappa lihtsalt rohkem hunte. Täpsemalt saab lugeda istungi [stenogrammist](#) või kuulata [ülekandest](#).

Märtsis andsime [tagasisidet](#) Euroopa Komisjoni tehtud õiguslikule ettepanekule loodusdirektiivi muutmiseks, et viia see kooskõlla hiljutise huntide kaitsestaatuse muudatusega Berni konventsioonis. Meie seisukoht on, et huntide kaitsestaatust ei peaks kindlasti alandama. Lisaks andsime [tagasisidet](#) seoses haneliste küttimele, täpsemalt, et letaalset heidutust tuleb keelustada ning kaitsealuste liikide registreeritud elualad heidutuslade hulgast välja arvata.

Lisaks on jahiseaduses veel mitmeid problemaatilisi kohti, sh:

- meelelahutuslik jaht, sh trofeejaht ja jahiturism – Eestis tuleks see esmajoones keelustada, sest ühegi looma tapmine oma ebaterve meelelahutusliku vajaduse rahuldamiseks ei tohiks olla lubatud.
- linnujaht – lindude jahtimised puuduvad päevalimiidid ja küttimekvoodid ehk linde võib tappa kuitahes palju. Jahiulukite nimekirjas on jätkuvalt linnuliike, kes on langeva arvukusega ja/või kaitsealused.
- öösihikud – öösihikud soodustavad salaküttime ja teevad järelvalve veelgi võimatumaks kui see juba niigi on. Sellest hoolimata võeti ootamatult ja justkui salaja vastu muudatus, mis lubab Eestis öösihikuid kasutada.

Jahi teemal oleme jätkuvalt analüüsimas nii kehtivat jahiseadust üldiselt kui ka parasjagu valitsuses olevat jahiseaduse muutmise seaduse eelnõud. Loodame, et peagi avatakse jahiseadus ning protsessi kaasatakse kõik osapooled, mitte vaid jahimehed ja tööstus, kes seisavad tavaliselt oma isiklike ja/või majanduslike võitude eest teiste loomade heaolu arvelt.

Munakanade heaolu

Aasta alguses esitas Regionaal- ja Põllumajandusministeerium [eelnõu](#) munatööstuses puuride kaotamiseks, millele esitasime Loomuse poolt [tagasiside](#). Kuigi tuleb tunnustada ministeeriumi tahet muuta Loomakaitseadust loomasõbralikumaks, on oluline ka välja tuua küsitavad kohad. Eelnõu seletuskirjas on toodud, et muudatuste peamine eesmärk on parandada munakanade heaolu, ent samas ei ole välja toodud, milles seisneb heaolu tõus, tagamaks, et tegemist ei ole puhtalt [loomade heaolu pesuga](#). Kui minna üle intensiivselt puurispidamiselt intensiivsele mittepuurispidamisele, siis asendatakse ühed heaolu probleemid teistega. See on korduvalt välja toodud ka maaelukomisjoni protokollides. Näiline ja petlik heaolu tõstmine ei aita loomi, vaid aitab intensiivtööstusel loomi edasi ekspluateerida ning seejuures tarbijat petta.

Selleks, et üldse rääkida loomasõbralikust sammust, peaks liikuma loomatööstuse, sh munatööstuse, vähendamise suunas. Loomade pidamine intensiivtööstuses ei saa olla isegi kõige madalamate standardite järgi kuidagi eetiline ega inimlik. Lisaks kuna palju räägitakse selles kontekstis impordist, siis rõhutame, et loomade heaolu seisukohast ei ole oluline, kas need kannatused toimuvad Lätis, Leedus, Poolas, Eestis või kuskil mujal, loomad kannatavad samamoodi.

Seletuskirjas on välja toodud ka, et puuris pidamise keeld võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju. Sama on välja toodud ka maaelukomisjoni protokollides. See ei tähenda, et peaks toetama kanade puuris pidamist, vaid peaks seda tööstust üleüldse vähendama, et saaks rääkida keskkonnasõbralikust (ja ka loomasõbralikust) sammust. Ent parim, mida igaüks meist ise loomade heaks teha saab, on loomatööstuse mittetoetamine, st kui sa hoolid kanadest, siis õige samm oleks muna mitte tarbida.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised

Sel aastal on taas valimised, täpsemalt kohaliku omavalitsuse omad. Nagu ikka teeme ka sel aastal valimiskompassi, st küsime kõikidelt kandidaatidelt nende seisukohti seoses loomade eestkoste teemadega ning jagame neid muidugi ka kõikide huvilistega. Ettevalmistused käivad: arutame kompassi küsimusi omakeskis ja sõberorganisatsioonidega, arutame kompassi tehnilist poolt ning enne suve saadame kõikidele erakondade ja teistele osapooltele meiepoolsed soovitused kohalikeks valimisteks. Valimised toimuvad 19. oktoobril 2025.

Millised on edasised plaanid?

Eespool kirjutasime lahti teemad, mis olid laual lõppenud kvartalil. Nendega töö jätkub. Samas on ka teisi olulisi teemasid, mida me siin veel ei kajastanud, näiteks loomade kasutamine meelelahutuses ja karusloomafarmid.

Loomade meelelahutuses kasutamise osas andsime ka [tagasisidet loomakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusele](#). Näiteks hetkel tegevusluba ei nõuta,

kui loomi nädatakse lühiajaliselt, nt erinevate ürituste raames. Kehtib vaid teavitamiskohustus vähemalt kümme päeva enne üritust. St kõik probleemid ilmnevad tagantjärele, kui üldse, ning seda juhul, kui mõni loomadest hooliv inimene teavitab PTA-I või loomakaitseorganisatsioone. Selline näitamine peaks olema keelatud, kuna teavitamiskohustus ei taga kuidagi loomade heaolu ning teeb järelevalve sisuliselt olematuks.

2021. aasta juunikuus võeti Riigikogus vastu eelnõu, mis keelustab Eestis karusloomafarmid. Kehtima hakkab see järgmise aasta algusest. Ent see ei tähenda, et töö sel rindel oleks lõppenud, sest loomade kannatused ei tunne riigipiire. Loomus koos paljude teiste loomakaitseorganisatsioonidega üle Euroopa kogusid allkirju Euroopa kodanikualgatusele "["Karusnahavaba Euroopa"](#)" ehk "["Fur Free Europe"](#)", mis kutsus Euroopa Liitu üles keelustama loomade pidamise ja surmamise ainult või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil ning kasvandustest pärit karusnaha ja seda sisaldavate toodetega kauplemise Euroopa Liidus. Hetkel on otsus Euroopa Toiduohutusameti kätes, mis lubas oma hinnangu anda sel kevadel. Taustal töö käib, st kui kodanikel on taas võimalus oma sõna öelda, siis anname kõikidele huvilistele teada. Karusloomafarmidest kirjutasime ka ajakirja Vegan #37 numbris: [Kas võitlus karusnahatööstuse vastu on läbi](#).

Lisaks sellele oleme arutanud Loomuse vabatahtlike infotundides, mida meie vabatahtlikud vajaksid, et tõhusamalt ja julgemalt Loomuse tegevustes kaasa lüüa. Kuna huvikaitse on keeruline ja lai valdkond, eriti, kui varem ei ole teemaga kokku puutunud, siis alustame sel kevadel huvikaitsevaldkonna koolituste-aruteluringidega Loomuse vabatahtlikega.

Kui Sa tahad meie tööd toetada, siis pane meile käpp alla hakates püsiannetajaks või tehes ühekordne annetus. Vormista püsiannetus või ühekordne annetus:

- Loomuse kodulehel: loomus.ee/toeta
- Ma armastan aidata portaalis: armastanaidata.ee/loomus
- või oma internetipangas (LOOMUS MTÜ)
 - SEB: EE551010220110693012
 - Swedbank: EE092200221057445617
 - LHV: EE987700771001381620
 - Luminor: EE761700017003597891
 - Coop: EE594204278630918905

Kui Sa tahad ka panustada, siis tule Loomuse vabatahtlikuks! Selleks täida uue vabatahtliku ankeet meie kodulehel: <https://loomus.ee/tule-vabatahtlikuks>. MTÜ Loomus on pälvinud ka [Vabatahtliku sõbra märgi](#), mis näitab, et meie juures on hea ja turvaline tegutseda.